

Herman Borgstrup: En journalists erindringer. Spredte træk af en bladmands oplevelser gennem et halvt århundrede. (I kommission ved M. Normanns forlag, 1965). 130 s.

Herman Borgstrup var 1912–1926 redaktør af det radikale Vendsyssel Venstreblad og derpå indtil 1961 af Langelands Folkeblad. Skønt forfatteren var stærkt politisk engageret, meddeler erindringerne dog ikke meget nyt fra dette felt. Han hævder den påstand, at det nok så meget var skattepolitikken som militæret, der skabte Det radikale Venstre og gav det medbør. Der er utvivlsomt meget rigtigt i denne opfattelse, og man kunne derfor have ønsket, at den var blevet uddybet af én, der har været med fra 1905, og som kender strømningerne i det radikale vælgerkorps. Bogen er bygget på omhyggeligt førte dagbøger og bevarede breve (som forhåbentlig testamenteres Dansk Pressemuseum og Arkiv!); men man har dog en fornemmelse af, at den noble og elskværdige forfatter lader mange kontroversielle forhold ligge. I skildringen af den frafaldne radikale Th. Madsen-Mygdal og af redaktør Asger Karstensen er der tilløb til interessante persontegninger; men om f. eks. samarbejdet mellem redaktør og folketingsmand – in casu P. Munch – ville man også gerne have hørt i detaljer.

Erindringerne har imidlertid værdi ved det billede, der gives af den radikale provinspresse i dens første år, hvor det i en menneskealder eksisterende firebladssystem skabtes. Det var beskedne summer og et enkelt teknisk apparat, der krævedes, og med et oplagstal på 3000 var man godt funderet. Forfatteren har da også som ældre oplevet, at samtlige de blade, han som journalist og redaktør

virkede ved, er blevet ramt af blad-døden, sidst Langelands Folkeblad, der nu udkommer som fire lokalsider i venstreavisen Fyns Tidende. Bogen rummer også lokalhistoriske oplysninger af interesse; det gælder f. eks. om byrådsarbejdet i Hjørring under første verdenskrig og om de langlandske broplaner og deres realisation, hvor forfatteren dog vist beskedent underbetoner sin egen indsats.

Herman Borgstrup er typen på den politiske redaktør, der var et vigtigt led i vor kulturelle og politiske struktur i provinsen i tiden indtil efter den anden verdenskrig. De fandtes inden for alle partier, og med deres centrale placering påtog de sig ud over den rent journalistiske virksomhed en række gøremål i byråd, vælgerforening, turistforening osv. Denne type er nu så godt som forsvundet, men det er Herman Borgstrups fortjeneste, at han ved sin fordringsløse bog bevarer et billede af en af dem.

Tage Kaarsted

Leo Buschardt, Albert Fabritius, Morten Ruge og Helge Tønnesen (red.): Den illegale presse 1940–45. En antologi. (Gyldendal, 1965). 564 s.

Udgiverne har samlet en lang række artikler fra illegale blade og gengiver dem grupperet om begivenheder, hvorved ordningen også stort set bliver kronologisk. I en indledning oprides kort den illegale presses udviklingshistorie. Det er næsten udelukkende kommenterende artikler, ofte af natur som ledere, man har taget med, mens nyhedsstoffet er udeladt. Rent bortset fra, at det vel var nyhedsstoffet, der interesserede dengang, så medfører udeladelsen af dette også, at antologiens værdi i henseende til at give et indtryk af den il-

legale presse bliver svækket. Samtidig med, at dette giver et indtryk af større lødighed, end tilfældet virkelig var, så har det til gengæld medført, at standpunkterne til de store begivenheder træder tydeligere frem.

Udvalget er alsidigt både i henseende til politisk og geografisk spredning. Der gives ikke kommentarer til artiklerne, og selv om det må indrømmes, at udvalget øjensynlig er foretaget med det for øje, at den konkrete baggrund skulle fremgå af artiklerne, vil der dog sikkert være adskillige læsere, som savner forklarende noter.

Antologien er et værdifuldt bidrag til belysning af stemninger og standpunkter under krigen. Risikoen er, at den kommer til at blive taget for mere, end der er dækning for. Det står således fremdeles uafklaret, hvor udbredt den illegale presse var; millionoplagene behøver ikke at være udtryk for nogen stor spredning. Dernæst pålagde man sig en art frivillig censur, således at afvigende og modstridende synspunkter kun i ringe grad kom til udtryk. Der er i meget høj grad brug for en videnskabelig undersøgelse af den illegale presses historie.

Vagn Dybdahl

Tage Fischer Holst: Gør hvad du ikke tør. Den hemmelige radiokontakt med England 1943-45. (Gyldendal, 1965). 102 s.

Forfatteren forestod fra 1943 på Sjælland den hemmelige radioforbindelse med England. Bogen er hans erindringer fra perioden, samlede omkring en række episoder. Selve kontakten og karakteren af den bringes der ikke nyt om; men de spredte meddelelser giver dog et helhedsbillede af vilkårene for dette arbejde og for de tekniske muligheder.

Vagn Dybdahl

Slægtsbog for familien Finsen. (Samlet og udgivet af Erling Finsen, Strandvejen 249 A, Charlottenlund). 198 s., 4 tvl.

Hvad der er mange slægtshistorikeres drøm: at nå virkelig langt tilbage i tiden, går kun i opfyldelse for de færreste – her i Danmark. Is!ændingene er for adskillige slægters vedkommende takket være sagaernes slægtsregistre bedre stillet, og det er morsomt at se en slægtsbog som den nyudkomne for familien Finsen begynde ca. 850. Slægten tæller i øvrigt Snorre blandt sine medlemmer og 700 år senere lægen Niels R. Finsen. Familien har tidligere udgivet oversigter, som den nye naturligvis bygger på, samtidig med at den rummer en ajourføring til 1964. Indskudte tavler og et udmærket register letter benyttelsen.

Finn H. Lauridsen

Otto Andersen: Tidsbilleder fra boghandelens verden. (P. Haase & Søn, 1965). 191 s.

I en årrække har forlagsboghandler Otto Andersen – fortrinsvis i sin branches blade – beskæftiget sig med dansk boghandels historie. Artiklerne er sikkert af mange blevet læst med glæde og interesse, hvad enten de behandlede gamle forhold eller de første årtier af indeværende århundrede, hvor forfatterens eget erindringsstof kunne fortælle med og give skildringen farve og fornøjelighed. Otto Andersen, der er født 1894, begyndte i 1909 hos Erslev & Hasselbalch og har siden arbejdet bl. a. hos Steen Hasselbalchs Forlag, hos Gyldendal og hos Reitzel, indtil han i 1938 blev forlagsleder hos Haase & Søn.

At bladartikler ofte bliver glemte eller i al fald altid er vanskelige at